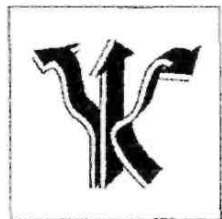

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІАЛЬНЕ ЛІДЕРСТВО»
(для магістрів)**

Київ 2016

МАУП

Підготовлено доцентом кафедри соціології та соціальної роботи Ф.К. Бісенбаєвим

Затверджено на засіданні кафедри соціології та соціальної роботи
(протокол № 8 від 29.03.2016 р.)

Схвалено Вченою радою Українсько-Азербайджанського Інституту
соціальних наук і самоврядування Г.А. Алієва (протокол № 9 від 29.04.2016 р.)

Бісенбаєв Ф.К. Навчальна програма дисципліни «Соціальне лідерство»
(для магістрів). – К.: МАУП, 2016 – 13 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план,
зміст дисципліни «Соціальне лідерство», теми рефератів, питання для
самоконтролю, список літератури.

©Міжрегіональна Академія
управління персоналом
(МАУП), 2016

МАУП

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У сучасній науці лідерство характеризується неоднозначно. Воно має низку інтерпретацій. Однак, незважаючи на різноманіття трактувань, доцільно виокремити соціальну складову розуміння цього поняття. Значення лідерства в розвитку суспільства незалежно від часу та історичних подій важко переоцінити. Жодне соціальне утворення - організація, соціальна структура чи суспільство в цілому не можуть без нього ефективно функціонувати. Гідні лідери які можуть задавати правильний напрям, забезпечувати колективну діяльність, спонукати людей з цілковитою віддачею до праці, завжди необхідні у всіх галузях та сферах життя. Тому, безумовно, вивчення дисципліни «Соціальне лідерство» є надзвичайно важливим завданням сьогодення, особливо для фахівців з соціальної роботи.

Мета вивчення дисципліни «Соціальне лідерство» полягає у отриманні студентами знань про сутність і зміст лідерства як невід'ємного компонента процесу соціального управління та про особливості прояву лідерства в контексті різних соціальних умов.

Після вивчення дисципліни студенти повинні **знати**:

- дихотомічну соціально-психологічну природу феномена лідерства;
- типологію типів та стилів соціального лідерства;
- особливості впливу національної культури на феномен соціального лідерства;
- особливості соціального лідерства в політиці, у науці та освіті, в системі виробництва, в сімейних відносинах;
- специфіку взаємодії в процесі проведення соціальних досліджень;

На основі цих знань повинні бути сформовані **уміння**:

- виявляти ціннісні та етичні підстави лідерства;
- поєднувати ораторське мистецтво, уміння переконувати у контексті соціального лідерства;
- підтримувати професійні контакти між дослідницькими центрами, соціальними установами, міжнародними фахівцями на засадах рівності та співробітництва;
- застосовувати комплексний підхід до оптимізації управління взаємодією окремих елементів соціальної сфери (соціальних спільнот, груп ризику тощо);
- володіти організаторськими здібностями, високою загальною культурою.

ММАУП

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
«СОЦІАЛЬНЕ ЛІДЕРСТВО»

№ з/п	Назва змістового модуля і тем
	Змістовий модуль 1. Лідерство як соціально-психологічний феномен
1	Тема 1. Поняття соціального лідерства
2	Тема 2. Особистісний компонент лідерства
3	Тема 3. Соціальна природа лідерства
4	Тема 4. Типологія та стилі лідерства
5	Тема 5. Зв'язок лідерства з ораторським мистецтвом.
6	Тема 6. Ціннісні та етичні аспекти лідерства
	Змістовий модуль 2. Соціальне лідерство як механізм інтеграції соціальної спільноти
7	Тема 7. Політичне лідерство і його заснування
8	Тема 8. Особливості феномена лідерства у сфері науки і освіти
9	Тема 9. Соціальне лідерство і соціальне партнерство в системі трудових відносин
10	Тема.10. Лідерство в сімейних відносинах
11	Тема 1. Національні особливості соціального лідерства
	Разом годин: 90

МАУП

Зміст дисципліни «СОЦІАЛЬНЕ ЛІДЕРСТВО»

Змістовий модуль 1.

Лідерство як соціально-психологічний феномен

Тема 1.

Соціальне лідерство як предмет міждисциплінарного дослідження

Поняття соціального лідерства. Лідерство як структурний феномен. Міждисциплінарний характер вивчення соціального лідерства. Основні підходи до дослідження соціального лідерства. Роль, місце і функції соціального лідерства в житті суспільства

Література [1, 4, 10, 14,20-21,23,26-28]

Тема 2.

Особистісний компонент лідерства

Лідерство як атрибут особистості. Поняття харизматичного лідера. Крайній психологізм у розумінні природи лідерства в концепції психоаналізу. Лідерський потенціал, відмінні риси лідера і методика їх дослідження в сучасних теоріях.

Література [1- 3, 8-10, 14,24,31-35]

Тема 3.

Соціальна природа лідерства

Лідерство як продукт взаємодії індивіда та суспільства. Інституціоналізація і професіоналізація лідерства. Особливості лідерства в групі та організації. Ефективність лідерства як процесу соціального управління

Література [1- 3, 12, 15]

Тема 4.

Типологія і стилі лідерства

Функціональні типології лідерства. Типологія лідерства через стиль керівництва і стиль поведінки. Типологія лідерства крізь призму соціальних ролей. Класифікація лідерів на основі іміджу.

Література [3, 5-7, 11, 17, 22,29]

Тема 5.
Зв'язок лідерства з ораторським мистецтвом

Роль риторики в становленні лідерства. Мистецтво переконувати як відмінна риса успішності лідера. Прийоми ораторської мови. Механізм роботи з аудиторією.

Література [10, 12-14,17, 23,25]

Тема 6.
Ціннісні та етичні аспекти лідерства

Моральний вигляд і ціннісні орієнтації лідера. Класифікація лідерства на основі парадигми цінностей. Етичні моделі лідерства.

Література [4, 5, 7, 13-15,17, 23]

Змістовий модуль 2
Соціальне лідерство як механізм інтеграції соціальної спільноти

Тема 7.
Політичне лідерство і його заснування

Політика як суспільне явище. Політичне лідерство як феномен влади. Основні теорії політичного лідерства. Типології і функції політичного лідерства.

Література [12, 15, 23, 25, 27, 30, 32]

Тема 8.
Особливості феномена лідерства у сфері науки і освіти

Орієнтація на лідера в сучасній науці і системі освіти. Особливості лідерства в сфері науки. Загальне та особливе між лідерством та освітою.

Література [4-7, 15, 23, 25, 27, 30, 32]

Тема 9.
**Соціальне лідерство і соціальне партнерство
в системі трудових відносин**

Соціально партнерство як перспективна модель трудових відносин. Роль лідерства в побудові соціально-партнерської моделі трудових відносин. Профсоюзне лідерство в просторі соціальних інтересів «базового» суб'єкта праці. Функції лідерства в соціально-партнерській моделі трудових відносин: довіра, бачення, комунікація.

Література [16, 18, 19, 22, 24, 25, 26, 28]

Тема 10.
Лідерство в сімейних відносинах

Проблеми взаємодії сім'ї, як соціального інституту і суспільства. Зміна характеру міжособистісних стосунків у сім'ї. Модель лідерської поведінки в подружній парі.

Література [4, 14, 15, 37]

Тема 11.
Національні особливості соціального лідерства

Образ лідера і етичні підстави лідерства в західних соціокультурних системах. Образ лідера і моральні підстави лідерства в східних соціокультурних системах. Соціальне лідерство в пострадянських країнах.

Література [2, 4, 6, 11, 16, 19, 30]

МАУП

Теми рефератів

1. Поняття, типологія і соціальне призначення лідерства.
2. Феномен лідерства в історії світової соціально-гуманітарної думки.
3. Основні теорії лідерства.
4. Значущість дослідження соціальних аспектів лідерства.
5. Соціально-психологічна природа лідерства
6. Розуміння природи лідерства в концепції психоаналізу З. Фрейда,
7. Концепції «лідерського капіталу» як сукупності особистісних якостей і талантів.
8. Поведінкове і ситуаційне лідерство
9. Основні дослідницькі підходи до лідерства.
10. Розробка концепції «авторитарної особистості» та харизматичного лідерства (М. Вебер, Т. Адорно, Г. Маркузе, Е. Фромм).
11. Багатоаспектність лідерства як управлінського феномену.
12. Особливості лідерства в групі та організації.
13. Формальне і неформальне лідерство.
14. Основні критерії типологізації політичного лідерства.
15. Роль ЗМІ та сучасних технологій у формуванні іміджу соціального лідера.
16. Функції політичного лідерства.
17. Політичне лідерство в тоталітарних і демократичних країнах.
18. Механізм впливу політичного лідера на суспільну свідомість та перебіг розвитку суспільства.
19. Ораторське мистецтво лідера
20. Цінності та ціннісні орієнтації соціального лідера.
21. Етичний аналіз соціального лідерства в західних країнах.
22. Основні тенденції в розвитку проблеми лідерства в Україні.
23. Лідерські якості як важлива складова особистості соціального працівника.
24. Особливості функціонування лідерства в специфічних умовах трудових відносин.
25. Етно-національна специфіка у прояві лідерських моделей.
26. Моделі лідерської поведінки в подружній парі.
27. Лідерство в сімейних відносинах.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття соціального лідерства.
2. Міждисциплінарний характер вивчення соціального лідерства.
3. Основні теорії соціального лідерства.
4. Роль і місце лідерства в суспільстві.
5. Функції соціального лідерства.
6. Лідерство як структурний феномен.
7. Лідерство як атрибут особистості.
8. Поняття харизматичного лідера.
9. Крайній психологізм у розумінні природи лідерства в концепції психоаналізу.
10. Дослідження лідерства у соціогуманітарних науках.
11. Методологічні підходи до визначення лідерства як соціального явища.
12. Лідерський потенціал, відмінні риси лідера і методика їх дослідження в сучасних теоріях
13. Лідерство як продукт індивіда та суспільства.
14. Інституціоналізація і професіоналізація лідерства
15. Особливості лідерства в групі та організації
16. Згуртованість групи. Вплив лідера на формування групової згуртованості.
17. Поняття стихійних соціальних груп. Маса і її вождь.
18. Поведінка натовпу. Лідер в натовпі і механізми управління натовпом.
19. Лідерство в групі. Формування команди.
20. Ситуаційні теорії лідерства
21. Ефективність лідерства та керівництва як процесів соціального управління
22. Ефективний стиль лідерства. Лідерська гнучкість.
23. Емоційне лідерство і вплив. Емоційний інтелект.
24. Особливості лідерства у відносинах з людьми.
25. Лідерські компетенції. Технології позитивного впливу.
26. Функціональні типології лідерства.
27. Типологія лідерства через стиль керівництва і стиль поведінки.
28. Типологія лідерства крізь призму соціальних ролей.
29. Класифікація лідерів на основі іміджу.
30. Роль риторики в становленні лідерства.
31. Мистецтво переконувати як відмінна риса успішності лідера.
32. Прийоми ораторської мови.
33. Механізми роботи з аудиторією.
34. Моральний вигляд і ціннісні орієнтації лідера.
35. Класифікації лідерства на основі парадигми цінностей.
36. Етичні моделі лідерства.
37. Політика як суспільне явище.
38. Політичне лідерство як феномен влади.

39. Основні теорії політичного лідерства.
40. Типології і функції політичного лідерства.
41. Природа і типологічні характеристики індивідуального політичного лідерства.
42. Роль і значення в суспільному житті соціального лідерства.
43. Лідерство жінок у політиці.
44. Орієнтація на лідера в сучасній науці і системі освіти.
45. Особливості лідерства в сфері науки.
46. Загальне та особливе між лідерством та освітою.
47. Соціальне партнерство як перспективна модель трудових відносин.
48. Роль лідерства в побудові соціально-партнерської моделі трудових відносин.
49. Профсоюзне лідерство в просторі соціальних інтересів «базового» суб'єкта праці.
50. Функції лідерства в соціально-партнерській моделі трудових відносин: довіра, бачення, комунікація.
51. Лідерство в сімейних відносинах.
52. Проблеми зв'язку сім'ї і суспільства.
53. Зміна характеру міжособистісних стосунків у сім'ї.
54. Нова модель лідерської поведінки в подружній парі.
55. Національні і соціально-демографічні аспекти лідерства.
56. Образ лідера і етичні підстави лідерства в західних соціокультурних системах.
57. Образ лідера і моральні підстави лідерства в східних соціокультурних системах.
58. Образ лідера і керівника в посттоталітарній державі.
59. Сучасне лідерство в пострадянських країнах.
60. Національні особливості лідерської поведінки в Україні.
61. Поняття, типологія і соціальне призначення лідерства.
62. Феномен лідерства в історії світової соціально-гуманітарної думки.
63. Основні теорії лідерства.
64. Значущість дослідження соціальних аспектів лідерства.
65. Соціально-психологічна природа лідерства
66. Розуміння природи лідерства в концепції психоаналізу З. Фрейда,
67. Концепції «лідерського капіталу» як сукупності особистісних якостей і талантів.
68. Поведінкове і ситуаційне лідерство
69. Основні дослідницькі підходи до лідерства.
70. Розробка концепції «авторитарної особистості» та харизматичного лідерства (М.Вебер, Т. Адорно, Г. Маркузе, Е. Фромм).
71. Багатоаспектність лідерства як управлінського феномену.
72. Особливості лідерства в групі та організації.
73. Формальне і неформальне лідерство.
74. Основні критерії типологізації політичного лідерства.

75. Роль ЗМІ та сучасних технологій у формуванні іміджу соціального лідера.
76. Функції політичного лідерства.
77. Політичне лідерство в тоталітарних и демократичних країнах.
78. Механізм впливу політичного лідера на суспільну свідомість та перебіг розвитку суспільства.
79. Ораторське мистецтво лідера
80. Цінності та ціннісні орієнтації соціального лідера.
81. Етичний аналіз соціального лідерства в західних країнах.
82. Основні тенденції в розвитку проблеми лідерства в Україні.
83. Лідерські якості як важлива складова особистості соціального працівника.
84. Особливості функціонування лідерства в специфічних умовах трудових відносин.
85. Етно-національна специфіка у прояві лідерських моделей.
86. Моделі лідерської поведінки в подружній парі.
87. Лідерство в сімейних відносинах
88. Відмінності у підходах до аналізу феномену лідерства в західних і східних культурах ?
89. Соціальне лідерство в пострадянських країнах.
90. Функції лідерства в системі соціально-партнерської взаємодії.

МАУП

Список літератури

Основна

1. Адаир Дж. Эффективное лидерство. - М.: Изд-во. Эксмо, 2003.
2. Адизес, И. Развитие лидеров: Как понять свой стиль управления и эффективно общаться с носителями иных стилей [Текст] / Ицхак Кальдерон Адизес; Пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2008.
3. Адорно Т. Исследование авторитарной личности.- М.: Серебряные нити, 2001.
4. Антоненко И.В. Доверие: социально-психологический феномен. Монография. М.: Социум; ГУУ, 2004.
5. Альтманн Г.Х. Звёздные часы лидерства. Лучшие стратегии управления в мировой истории / Пер. с нем. - М.: Интерэкспорт, 2009.
6. Бауман З. Индивидуализированное общество. / Пер. с англ. под ред. В. Л. Иноземцева. - М.: Логос, 2002.
7. Бендер П.У., Хеллман Э. Лидерство изнутри / Перевод с англ. - М.: Попурри, 2005.
8. Беннис У. Как становятся лидерами. Менеджмент нового поколения /У. Беннис, Р.Дж. Томас. - М.: Вильяме, 2006.
9. Берн Э. Лидер и группа. О структуре и динамике организаций и групп. — Екатеринбург: Литур, 2000.
10. Бланшар К. Лидерство: к вершинам успеха. - СПб.: Питер, 2008.
11. Бодалев А.А., Руткевич Л.А. Как становятся великими или выдающимися. - М.: Квант, 2007.
12. Гибсон Р.К. Лидерство в свободном обществе. Лидерство. Психологические проблемы в бизнесе. По материалам американских исследований. Дубна: Издательский центр «Феникс». 2007.
13. Головешко Б.Р. Соціальні функції лідерства і його роль у професійній діяльності сучасного спеціаліста з інформаційних технологій. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.kpi.kharkov.ua/JUR/TPUSS%202013_4_6.pdf.
14. Головинський К. Харизма та лідерство в умовах кризи. // Людина і політика. - 2000. - №6. - С. 8-10.
15. Гоулман, Д. Эмоциональное лидерство: Искусство управления людьми на основе эмоционального интеллекта [Текст] / Дэниел Гоулман, Энни Макки, Ричард Бояцис. – М., Альпина Бизнес Букс, 2008 г.
16. Гржелаковски М. Мама - лучший лидер: 50 женщин меняют привычные для компаний лидерские традиции. - Р н/Д.: Феникс, 2005.
17. Гриженко Л.В. Лідерство як соціальний феномен. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?..
18. Дафт Р. Уроки лидерства. - М.: Эксмо, 2006.
19. Друкер П. Задачи менеджмента в XXI веке: пер. с англ. - М.: Вильяме, 2007.
20. Евтихов О.В. Стратегии и приемы лидерства: теория и практика. - СПб.: Речь, 2007.

21. Залезник А. Менеджеры и лидеры: есть ли разница? Лидерство / Пер. с англ. - М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. 44.Зуб А.Т. Лидерство в енеджменте./А.Т.
22. Кретов Б.Г. Современные западные концепции лидерства // Социально-гуманитарные знания. 2000. - № 4. - С. 75 - 81.
23. Кузнецова С. Механізм формування політичного лідерства в Україні.// Нова політика. - 2001. - №2. - с.60-62.
24. Лебон Г. Психология народов и масс / Г. Лебон ; перевод с франц. М. Шнайдера. — СПб : Издательство «Макет», 2005.
25. Лідерство, конформізм і соціальне ледарство в контексті колективної поведінки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uastudent.com/liderstvo-konformizm-i-socialne-ledarstvo-v-konteksti-kolektyvnoi-povedinky/>

Додаткова

26. Лоуб М., Киндел С. Лидерство для «чайников». Пер. с англ.- М.: Издательский дом «Вильямс», 2005.
27. Макиавелли Н. Государь: Сочинения / Н. Макиавелли ; перев. с итал. Н. Я. Рыковой ; авт. вступ. ст. М. Блюменкрац. М. : Изд-во Эксмо, Харьков : Изд-во «Фолио», 2005.
28. Михальченко Н.И. Теоретико-модернизационный анализ сфер общественной
29. Наумкіна С., Чемекова С. Політичне лідерство як суспільне явище // Нова політика. - 2000. - №2. - С.50-53.
30. Оуэн Х., Ходжсон В., Газард Н. Призвание лидер:- Полное руководство по эффективному лидерству / Пер. с англ. — Днепропетровск.: Баланс Бизнес Букс, 2005.
31. Пахарев А.Стиль політичного лідерства: фактори формування та складові.// Нова політика. –2001. –№5. –с.51-54.
32. Пищулин Н.П., Пищулин С.Н., Бетуганов А.А. Лидерство и лидеры в
33. Страус Д. Коллективный договор. Управление человеческими ресурсами / Под ред. М; Пула, М Уорнена. - СПб: Питер, 2002.
34. Траверсе О. Соціальне та суспільне у змісті політичного лідерства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/ukrpolituk/1/39.pdf>.
35. Трейси Б., Шеелен Ф.М. Личность лидера / Перевод с англ. - М.: Попурри, 2002.
36. управления // Социальное управление: В 2-х томах. – Т.1.- М. 2003.
37. Хеллер Ф. Лидерство. Управление человеческими ресурсами / Под ред. М. Пула, М. Уорнена. - СПб.: Питер, 2002.
38. Хессельбайн Ф.О лидерстве. Перевод с англ. В.И Супруна. Н.: ФСПИ - «Тренды», 2004.
39. Хьелл Л. Теории личности. - СПб.: Питер, 2008.
40. Шейн Э. Организационная культура и лидерство / Пер. с англ. под ред. Т.Ю. Ковалевой. - СПб.: Питер, 2007.